

Asia: VM019:00/2021, VN/2033/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022

Lausunnonantaja

Lausunnonantaja on:

Kunta

Huomiot valmistelun rahoituksen määräytymisperusteisiin

a) Hyvinvointialueiden valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Hollolan kunta näkee perusteltuna, että hyvinvointialueille myönnetään sen toiminnan ja hallinnon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen yleisavustusta, siten että toiminnan rahoitus

vuosina 2021 ja 2022 perustuu valtion varoista maksettavaan valtionavustukseen. Rahoituksen määräytymisperusteet ovat kuitenkin ongelmallisina ja alueita epätasa-arvoisesti kohtelevia.

Avustuksen määräytymisperusteista tasasuuruinen erä sekä asukasmäärään perustuva erä ovat hyväksyttäviä. Määräytymisperuste että: ”kaksi viidesosaa määrärahasta jaetaan hyvinvointialueen alueella

voimaantulon voimaantullessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien

viranomaisten lukumäärän perusteella” on täysin kestävä peruste, kun otetaan huomioon alueellinen

tasa-arvo ja oikeudenmukaiset jakoperusteet.

Em. jakoperuste rankaisee voimakkaasti alueita, joissa on edetty kohti sote-uudistuksen tavoitteita vapaaehtoisten järjestämistä vastuiden keskittämisen avulla. Tämä vapaaehtoinen järjestäjien määrän vähentäminen ja sen toteutuksesta aiheutuneet merkittävät integraatiokustannukset on rahoitettu siihen

osallistuneiden kuntien keräämillä verovaroilla, eikä ole millään tavoilla oikeudenmukaista, että tuloksellisesta kehitystyöstä rankaistaan näitä alueita sekä niiden asukkaita ja alueita, jotka eivät ole tehneet tarvittavia rationalisointitoimenpiteitä palkittaisiin valtion taholta tästä.

Esitetyistä rahoitusmalleista Hollolan kunta ja alueen toimijat kannattavat asetukseen valitun mallin toteuttamista. Kuntaliiton koelaskelmien mukaan valittu malli, jossa viidesosa jakautuisi tasasuuruusena

kaikille hyvinvointialueille, kaksi viidesosaa määräytyisi asukasmäärän perusteella ja kaksi viidesosaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien viranomaisten perusteella, turvaa

oikeudenmukaisimman rahoitusosuusjaon esitetyistä vaihtoehdoista.

b) HUS-yhtymän valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot asetusluonnokseen tai perustelumuistioon

Muut huomiot

Hyvinvointialueuudistuksen rahoituksessa tulisi tarkemmin huomioida kunnille uudistuksesta aiheutuvat

kustannukset. Uudistuksen valmistelusta sekä toiminnan aloittamisesta syntyy kunnille merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia. Näitä ovat esimerkiksi tietojärjestelmä- ja sopimussiirroista syntyvät

kustannukset sekä tukipalveluihin ja kiinteistöomaisuuteen liittyvät muutokset. Lisäksi tulee huomioida

uudistuksen valmistelusta kunnille aiheutuvien kuntajohdon ja asiantuntijatasen henkilöstön työajan käyttö

ja siitä syntyvät kustannukset.

Tukipalveluiden osalta kuntien keskeinen huoli on kunnan tuottamien tukipalveluiden volyymin

pieneneminen, mikä johtaa yksikkökustannusten kasvuun. Lakimuutosten jälkeen, kunta ei voi tuottaa

tukipalveluita hyvinvointialueelle, ilman tukipalveluiden yhtiöittämistä. Volyymin lasku tarkoittaisi kuntien

tukipalveluyhtiön arvon alenemista. Arvon aleneminen kirjataan kuntien tilinpäätöksiin ja heikentävät kuntien

tasetta. Kuntien palvelurakenne on luotu tukemaan nykyistä palveluiden tuottamisen rakennetta.

Hyvinvointialue uudistuksessa tulee huomioida uudistuksen vaikutukset kuntien palvelurakenteeseen ja

uudistuksesta kunnille aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulee kompensoida. Tukipalveluihin liittyvät riskit

kohdistuvat erityisesti ravinto- ja puhtaanapidon, taloushallinnon, laitoshuoltopalveluiden ja työterveyshuollon tukipalveluyksiköihin.

Kiinteistöjen omistamisen osalta lakimuutos sisältää merkittävän kunnille merkittävän riskin lyhyiden vuokrasopimusten muodossa. Vaarana on, että kunnille jää merkittävä kiinteistömassa laissa esitetyn

kolmen vuoden vuokrasopimuksen jälkeen, jonka hyödyntäminen muuhun käyttöön on hankalaa ja vaatii

mittavaa muutosrakentamista. Lisäksi uudistuksen valmistelussa tulee huolehtia, että kuntien omaisuutta ei

siirry hyvinvointialueelle ilman asian mukaista korvausta.

Edellisen sote-uudistuksen valmistelussa eduskunnan sivistysvaliokunta piti erittäin hyvänä ja

kannatettavana opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden jäämistä kunnan järjestettäviin

palveluihin. Tämä näkemys on edelleen ajankohtainen. Palveluiden jääminen kuntien järjestettäväksi takaa

mahdollisuuden järjestää opiskeluhuollon keskeisen tärkeät palvelut lähellä oppilasta ja koulua

mahdollisimman joustavasti ja sujuvasti. Psykologi- ja kuraattoripalvelut tulisi jatkossakin olla kuntien

järjestettävä palvelu. Hyvinvointialueuudistuksen rahoitusta tulisi muuttaa siten, että kunnille osoitetaan

määrärahat psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämiseen.

Ikonen Pirkko
Hollolan kunta